

Locuint'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

e in

Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decatu numai de la corespondintii regulari ai „Federatiunii.“
Articlii tramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si ecòmicu.

Va esí Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „

Pentru Roman'a:

pre a. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune 15 „ = 15 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru Inscritiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. taes'a timbrale pentru fiesce-care publicatiune separatu. In loculu deschisu 20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Invitare de prenumeratiune

la

„FEDERATIUNEA“

pre semestrulu II (iuliu—dec.) 1870.

Incependu-se cu lun'a venitoria semestrulu alu II (iuliu—decemvrie) rogãmu pre p. t. doritorii de a avé acestu diurnalu. sê binevoiesca a grabi cu prenumeratiunea m a i i n n a i n t e de acestu terminu, pentru ca sê ne scimú orientã in privint'a numerulu esemplariiloru ce vomu avé a tipari.

DD. abonati, alu caroru abonamentu espira cu finea semestrulu ian. — iuniu, voru bine-voí a-si reinnoí, fara intãrziãre, abonamentele, ér pre acei Domni, cari sunt inca in restantia cu pretulu de prenumeratiune, i rogãmu sê se grabesca a-si rafuá socotelele ca sê nu ni se immultiesca greutãtile.

Pretulu de prenumeratiune se pote vedé in fruntea foiei; remane si pre viitoriu acelu-a-si.

Ne rogãmu a se scrie legibilu si precisu: numele, locuint'a, post'a ultima si post'a principale.

Totu-una-data potemu incunoscintã pre DD prenumeranti, cã s'au facutu dispusetiuni, pentru ca diurnalulu sê se espedeze cãtu mai regulatu si credemu cã post'a inca si-va impleni detorint'a mai bine.

Administratiunea.

Bucuresci, 12 iun. 1870.

Domnule Redactoru!

Situatiunea Romaniei este atãtu de complicata, ranele ei sunt atãtu de multe cãtu, vrendu a vi-le descrie, dieu, nu sciu de unde sê incepu. Sufferintiele unei provincie romane, ca parte a intregu teritoriulu nationalu, sunt sufferintiele totororu Romaniloru; un'a inse ne mangaia, si acést'a este, cã asta-di pucini se gasescu intre Romani, — buna ora cum este clic'a cosmopolitiloru nostri d'aiei, cari asta-di se afla la guvernú, — cari sê traiesca ca animalele necuventatorie de pre una dí pre alt'a, fara de ore-care scopu mai inaltu, fara d'a fi petrunsi de chiamarea loru de omu si r o m a n u.

Sciu, cu ce zelú si caldura ati aperatu interesele Romanismulu totu-de-un'a, pentru cã astfelu ve dictã iubirea, ce fia-care romanu trebuie sê nutresca cãtra totu ce este romanescu; sciu, cu ce interesu priviti totu ce se petrece in provincie romane, pentru ca sê ve poteti bucurã si intristã cu fratii vostri d'impreuna; sciu, cu ce sete si nerabdare cercati a cunosce pre toti barbati de ore-care insemnetate d'in largulu si binecuventatulu pamentu alu odata atãtu de gloriosei Dacie, si ast'a singuru pentru ca sê sciti cu cine aveti sê ve aliatu, cui se tindeti man'a si de cine sê ve feriti; mai mare fericire pentru noi nu pote sê esista decãtu a poté impartesi d'in tote partile, cã romanulu nu este lasiu, cã romanulu si-cunosce chiamarea sa, cã romanii, imbrãtisiati prin una iubire sacra, mergundu mãna in mana, prospereza, inainteza, se intarescu. Dorere inse! Christu avea numai doi-spre-diece apostoli, si unulu trebuia sê fi t r a d a t o r i u! Natiunea romana carea, in sufferintiele sale de 17 secolu, este alu doilea Christu, sê nu aiba ore si ea unu Iuda?! Nu inimicii lui Christu, ci elevulu sêu l'a tradatu pre acestu-a. Nu inimicii externi amenintia asta-di esistint'a natiunei romane, ci sierpii, puii de vipera, nutriti la sinulu ei.

S'a revoltatu sangele in mine de cele ce am vediatu operandu-se de clic'a cosmopolitiloru, cari judeca asta-di la morte Roman'a si pre fiii Romaniei, ai caroru-a frati nu se sfiescu a se numi. Neci tatarii, nici hunnii nu au potutu mai cruntu loví poporulu si interesele sale, decãtu cum le a lovitú si le lovesce inca faimosulu ministru de in-

terne, Manolache Costachi, prin armat'a ce istã la dispusetiune, dar' mai multu prin bandele de vagabundi platite prin bani straini. Asta-di, chiaru in capitala, nu mai esti siguru cã, esñdu afara de sub bordeiulu tãu, te vei mai renorce sanetosu a casa, cã ci sergentii de politie, in locu sê te ápere, mergu mana in mana cu bandele bine platite.

Dar' ast'a e inca pucinu, pre langa cele ce ni se pregatescu. Camerele sunt convocate pre 15 l. c. st. v. Circula faim'a si siopte inspaimentorie d'in tote anghiurile, cã Manolache Costachi vresê faca una lovire de statú, si, fiindu cã nu se pote basã pre milit'a romana, respective nu o crede atãtu de barbara cãtu ea sê omora pre parentii, fratii si sororile sale, acést'a lovire de statú si natiune este otaritu a-o face cu trupe straine, cari aru stã gatã sê intre. Vai de acestu miserabilu, daca va incereã sê ncida chiaru pre mam'a sa . . . Nefericita dinastia, daca nu se va eliberã de aceste bratie infernale, in cari s'a aruncatu . . . Christunatiunea pote fi tradata si chiaru restignita: dar' ea va inviã, cã ci are vietia eterna. Dar' Iud'a tradatoriulu, elu va trebui, rusñandu-se de sine insu-si cã a vendutu sange nevinovatu pentru bani ovreesci, sê se spendiure!

Sê infintãmú reuniuni pentru invetiatur'a poporulu romanu.

I.

Desbaterile interesante, ce decurgu intre partisanii fondulu teatrale nationale si ai infintãrii unei academie romane de drepturi, sunt dovedi viue, cã fiii natiunii romane desceptandu-se, incepu a cugetã seriosu a supr'a viitorulu natiunii, incepu a se ingrigi despre mediu-locele, prin cari ne amu poté mantú de prepastia, ce d'in dí ce merge ne amenintia totu mai tare. Intr'adeveru, ar' fi pecatu nationale, daca noi romanii de d'incece de Carpati, in numeru la 3 milioane, nu amu grigí pentru a radicã unu templu Taliei romane si a dá ocaziune tinerimei, ca drepturile natiunii sê le asculte si invetie in limb'a romana. Daca cugetu inse la enormele sume, cari se receru si se potu adunã numai pre cale de contribui, pentru infintãrea acestoru doue institute atãtu de necesarie, si le combinedu cu modestele nostre poteri materiali: mi vine a renuciã la sperant'a ca sê potemu vedé in curundu realizate aceste scopuri martie sêu barem unulu d'in ele.

Inteligint'a romana, in genere destulu de prompta a sacrificã pentru scopuri nationali, e prè-pucina si mare parte seraca; prin urmare, dupa parerea mea, inteligint'a nu va poté suportã nici diumetate d'in spele enorme, ce se receru pentru aceste doue institute salutare. Burgesi'a romana e si mai pucina; deci si de la acést'a se pote acceptã numai pucinu. Ér' poporulu nostru nu este radiatu la acelu gradu alu culturai, ca sê precepta insemnetatea acestoru institute neapertu necesarie pentru una natiune de vietia. Avere modesta, abé de 80.000 fl., a celoru trei Asociatiuni romane, d'in Transilvania, Banatu-Ungaria si d'in Bucovina, este cea mai eclatante doveda, cãtu de pucinu sunt dezvoltate poteri nostre materiale si cãtu este dezvoltatu zelulu si promptet'a d'a sacrificã pentru scopuri de interesu generale nationale. La aceste trei Asociatiuni de cultura au concursu inteligint'a, burgesi'a si poporulu; cu tote aceste averele aceloru trei Asociatiuni e atãtu de neconsiderabile, in cãtu cine nu va scí, cãtu suntemu de inapoiati in tota privint'a si cãtu ni este de precaria starea politica, va ride, cã una natiune de 3 milione are atãtu de pucina insufletire de a sacrificã pentru interesulu sêu. Sê nu ni pretiuimu poteri preste mesura!

Principiulu cruceristiloru, cã adeca sê contribua fia-care sufletu romanu cãte unu cruceriu la anu pentru scopu nationale, s'a probatu a se pune in praxe, inse realitatea ni-a are-

tatu, cã nu se pote duce in indeplinire si nici cã vomu poté, pana candu nu va fi indestulu de latfa invetiatur'a populare.

Cu tote aceste, trebuie sê conclurãmú d'in tote poteri pentru realizarea susamintiloru institute; ar' fi rusine sê lasãmú a cadé unulu sêu altulu d'in aceste martie scopuri; — dar', pana candu unii barbati de devotamentu voru conclurã d'in respoteri pre acestu terenu, asiu dorí ca altii sê se inroledie sub standardulu cu devis'a: „i n v e t i a t u r a p o p o r a l e“ pentru ca sê usoredie calea celoru d'intãiu; sê punemu fundamentulu, pre care ei sê pota edificã mai securu si mai iute, sê arãmú si sê semenãmú, ca ei sê aiba unde si ce secerã!

Dar, abstragundu de la aceste, esistint'a nostra nationale, bunastarea materiale, si eluptarea drepturiloru nationali pretindu neconditionatu, ca cu urgentia sê dãmú invetiatura poporulu, pentru ca sê ni conservãmú nationalitatea, pentru unu viitoriu mai bunu si ca sê potemu ajunge la una stare, in carea sê fimu capabili a creã acelu viitoriu.

Una parte a poporulu romanu d'in Ungaria, Banatu, Transilvania si d'in Bucovina se desnatiionalisedia. Poporulu d'in orasie, sêu cetãti si d'in comunele miste, mai vertosu in unele partii ale cotelor Aradu, Bihoru, Satu-Mare, Selagiu, Ugochia, este amenintiatu de perire nationale; bucovinenii, chioreni si ambitiosii maramuresiani si-afla in sinulu lor apostati, cari i conducú la prepastia nationale. In unele partii, poporulu romanu numai prin religieune este legatu de natiunea sa, cu tote cã numai cu limb'a traiesce si apune una natiune; apoi fia-care va cunosce romani, cari si-au pierdutú limb'a si va cunosce poporeni romani betrani, cari vorbescu inca romanescu, inse fiii loru abí gangavescu cãte-va cuvinte romanesci si multor'a li e rusine, cã le sciu si acele. — Adevaturi triste!

Poporulu crescutu in nescintia nu cunosce principiile nationali, nu are una consciintia nationale dezvoltata; in intieligint'a de la tiãra lipsesce ori-ce vietia adeveratu nationale; altii profitedia de negrigint'a nostra si asié, spre cea mai mare dauna a natiunei, ni se rapescú sute de romani pre fia-care anu. Si noi stãmú nemiscati!

Nescint'a, necultur'a e surgintea si a altoru rele enumerate, cari contribuescu la desnatiionalisare si slabirea natiunii, precum e si s e r a c i a.

Suntemu seraci, nepotintiosi, fiindu cã pre dí ce merge avemu mai multe esigintie; trebuie sê contribuimú pentru sustinerea statulu si a organismulu acelu-a; trebuie sê contribuimú pentru infintãre si sustinere de institute nationali. Mediu-locele spre acestu scopu numai prin lucrare, si inca prin lucrare ratiunale se potu castigã. Dorere, poporulu nostru, de o parte, in lipsa de invetiatura, instrainatu de meseria, industria si de comerciu, asuda langa cornele plugulu fara a poté a se radicã la bunastare materiale; d'in contra, nepotendu tiené concurrentia in progresu cu poporele conlocutorie, e in decadintia materiale; spiretuale si morale; d'in dí ce merge devine totu mai seracu si asierbitu altoru popore. De alta parte, sê marturisimú, poporulu romanu nu e destulu de activu si laboriosu. Caus'a acestui reu inca e necultur'a, in parte si institutiunile feudali d'inainte de 1848, ale caroru urmãri triste le sentimú si asta-di. Bunastarea materiale a poporulu romanu depinde de la cultura; — aceea va cresce graduatu cu cultur'a, va decadé si mai tare prelanga cultur'a de asta-di a poporulu.

In actiunile, ce cu bucuria observãmú in vietia nostra sociale-politica, la fia-care pasiu esperãmú cu dorere, — cã ni lipsesce conditionea principale a reusirei; *) suntemu nepotintiosi si slabi a ajunge si a efeptu dorintiele si pretensiunile nostre juste, a le caroru-a mare parte, pre langa una cultura mai buna a poporulu, chiaru

*) Prin pacient'a si constantia nu va lipsi nici reusirea. Precipitatiunea inca nu e buna. Red.

si între impregiurările de fatia, fîa acele ori cîtu de nefavoritorie — s'ar' poté ajunge, s'ar' poté efectui. — Tîenu multu la refrenulu: „poporulu in sclavia merita sclavia“ si „fiat lux et erit libertas.“

Indegetandu la legea 1868. 38. despre instructiunea publica, credu cã nu se va affã romanu care, petrundiendu intielesulu acestei legi, sê nu recunosca necesitatea neamãnavera de a „dã mîna cu mîna cei cu anima romana“ pentru instructiunea poporale.

Ne-amu indatinatu a strigã in contr'a ordinaratelor si preutîmei, cã sunt nepasatorie facia de invetiatur'a poporului. Ordinariatele merita acuzãrile in o mai mare mesura decãtu preutîmea. Dar ore noi mirenii suntemu privilegiati a stã cu mînele in sinu si a faurî arme de incriminatiuni in nepasarea nostra contr'a nepasãrii altor'a?

Experientia de tote dîlele ne invetia, ce avemu a sperã de la ordinariate. Cei mai multi d'in protopopi si preuti facu cãtu potu, er' altii sunt condamnati a se ingrigi de traiulu de totedîlele.

Caus'a invetiaturei poporului e cauza natiunale, e cestiune de esistintia natiunale; — sê o face mu causa comuna toturor romaniloru, poporului intregu! Sê bagãmu bine de sema, invetiatur'a poporale ne grigita, cum e acum, in doue diecenie ni pote aduce stricatiuni, ce nu vomu poté reparã in seclî, apoi, cã pretiulu invetiaturei poporale cresce intogma ca alu cãtilor sibilice.

Singurateci, pote, facu si potu face multu pentru invetiatur'a poporului, inse ea nu va prinde radecine mai tari pãna candu, unindu-ne, vomu statorî o procedere uniforma; pãna candu, unindu-ne in reuniuni tienutali, provinciali si aceste in o reuniune a toturor romaniloru d'in coce de Carpati, vomu scrutã preste totu si in specie unde ce avemu, si, cunoscundu starea actuale, ne vomu consultã, unde, ce avemu de facutu pentru invetiatur'a poporului? unde e trebuintia mai urgente? prin ce mediu-loce s'ar' poté ajunge scopulu? scl.

Sê ne desceptãmu, sê nu lasãmu, ca si pre acestu terenu sê ne apuce strainii pre d'inainte; sê cultivãmu terenulu invetiaturei poporale, cãci cultivarea lui va fi cea mai puternica garantia a viitorulu nostru; — sê infiintãm u si noi reuniuni pentru invetiatur'a poporului! Codrus.

Camer'a representantiloru Ungariei.

Siedintia de la 27 iuniu.

Presiedinte: Paulu Somsich. Notariu: Petru Mihályi. D'in partea guvernulu au fostu de facia ministrii: c. Iul. Andrassy, b. Ios. Eötvös si Balt. Horváth.

Dupa cetirea si autenticarea procesulu verbalu alu siedintiei d'in urma, se presinta mai multe petitiuni, cari se transpunu comisiunei petitiunarie.

Georgiu Stratimirovics intreba pre intregu ministeriulu, daca voiesce a-i responde la interpelatiunea sa facuta in privintia sortituriloru cãtilor ferate turcesci, si daca voiesce, candu i-va responde? — Se va comunicã ministeriulu. — Dupa ace'a presinta unu proiectu de conclusu pentru construirea cãlii ferate Chichindã-Mare-Belgradu. — Se va tipari.

Georgiu Elek es pune pre biurulu camerei unu proiectu de conclusu, conformu carui-a pertratara proiectulu de lege despre organizarea municipielor si se ambeo pãna candu, in intielesulu §-ului 10 d'in art. de lege 43 d'in 1868, va fi ascultata si opiniunea fundulu regescu si se va presintã unu proiectu de lege in privintia organizãrii lui. — Se va tipari si impartî intre deputati.

Emericu László presinta in numele sêu si alu consociloru lui de principie d'in stang'a extrema unu proiectu de lege, conformu carui-a camer'a sê respinga proiectulu guvernulu despre organizarea municipielor si a comunelor, invitandu-lu a elaborã si presintã camerei unu nouu proiectu de lege in intielesulu legiloru d'in 1848. — Se va tipari si pune in desbaterea camerei.

Mauritiu Wahrenann interpeleza pre ministrulu comerciului, daca are cunoscintia, cã guvernulu italianu voiesce a spori taca'sa vamale pentru importulu spiritalu de la 10 la 15 franci pentru una hectolitru, si cã a presintatu degiã parlamentulu italianu proiectulu de lege in privintia acest'a, — si daca are cunoscintia, voiesce sê faca pasii necesari pentru ca consululu austro-magiaru de la curtea d'in Florentia sê intrevina in interesulu producatoriloru unguresci? — Se va comunicã ministrulu concerninte.

Ministrulu presiedinte, c. Iul. Andrassy, pune pre biurulu camerei legile sancionate despre construirea cãlii ferate vicinale Nyiregyháza-Ungvárã si despre schimbarea legi relative la calea ferata resaritena. — Dupa publicare se tramitu camerei magnatiloru.

Siedintia se inchiaia la 11¹/₂ ore a. m.

Siedintia de la 28 iuniu.

Presiedinte: Paulu Somsich. Notariu: Petru Mihályi. Pre-bancele ministeriali: b. Iosifu Eötvös.

Dupa autenticarea procesulu verbalu alu siedintiei trecute, si dupa presintarea mai multor petitiuni, cari se transpunu comis. petitiunarie,

Cont. Ioanu Bethlen relateza, cã comisiunea 5. judiciaria a verificatu definitivu pre deputatulu Benjaminu Guti, alesu in cereulu Tasnadului, cottulu Solnoculu-de-mediulu-locu, era spesele investigatiunei, in suma de: 35 fl. v. a., le va suportã camera.

Comis. economica pune pre biurulu camerei unu raportu, conformu carui-a cassariulu camerei sê deã, afara de garantie morali, si garantie materiali si ca salariulu lui anuale sê se sporesca de la 1400 la 1500 fl. v. a. si sê i se acorde 300 fl. bani de quartiru. — Raportulu se adopta cu unanimitate.

Paulu Szontágh (d'in Iauriu) relateza d'in partea comisiunei centrale despre proiectulu de lege, relativu la creditulu suplementariu alu ministrulu de culte si instructiune publica. — Se va tipari si pune in desbaterea camerei.

Virgilu Szilágyi pune pre biurulu camerei raportulu comisiunei revedietorie relativu la socotele camerei de la 1. augustu 1869 pãna la 31 ianuariu 1870. — Se va tipari si pune la ordenea dilei.

Camera trece apoi la ordenea dilei, si adopta, in generalu si specialu, proiectulu de lege despre deschiderea liniei ferate Holdmezövásárhely-Ciab'a.

Siedintia se inchiaia la 10³/₄ ore a. m.

Siedintia de la 30 iuniu.

Presiedinte: Paulu Somsich. Notariu: Ales Bujano vics. Pre-bancele ministeriali: c. Iul. Andrassy, Car. Kerkápolyi, Balt. Horváth, Paulu Rajner, Ios. Szilágyi si Colom. Bedekovics.

Dupa ceremonialulu indatenatu la deschiderea fiacarei siedintie, Alesand. Csánády interpeleza pre ministrulu langa person'a Majest. Sale in privintia sciriloru respandite, cã Majest. Sa a concesu c. Beust d'a primu emblem'a Ungariei in emblem'a sa familiara.

Ignatiu Somossy interpeleza pre ministrulu comerciului si alu financiiloru, candu au de cugetu a satisface conclusulu camerei, conformu carui-a deputatii, cari devinu membri ai guvernulu, se supunu unei alegeri noue.

Ministrulu presiedinte, c. Iul. Andrassy, respundiendu la interpelatiunea deputatulu Ales. Csánády, dice, cã Majest. Sa are dreptulu d'a impartî embleme (Contradicere in stang'a extrema); de altmîtrele-a oratorele afirma, cã monarculu n'a impartitu c. Beust emblem'a Ungariei, ci numai unele insemne eraldice.

Ales. Csánády: Eu nu mi-am adresatu intepelatiunea dlui ministru presiedinte, ci ministrulu langa person'a Majest. Sale; dreptu-ace'a nu primescu respunsulu ministrulu presiedinte. (Ilaritate in drept'a. Aprobare in stang'a extrema.) Nu potu recunosce monarculu dreptulu d'a impartî embleme fara contrasemnarea ministrulu respectivu si, prin urmare, nu sum neci de cãtu multumitu cu respunsulu datu. — Respunsulu ministrulu presiedinte se iã spre sciintia.

Ministrulu comerciului, Ios. Szilágyi, responde cu privire la interpelatiunea deputatulu Ig. Somossy, cã daca ar' fi convinsu cã lu deobliga conclusulu camerei, si-ar' fi depusu mandatulu de deputatu. — Se iã spre sciintia.

Stef. Majoros interpeleza pre ministrulu comerciului, d'in ce cauza nu e terminata inca lini'a telegrafica cãtra cetatea Zent'a, si pentru ce nu sunt scutite de taca'sa telegramele si epistolele deputatiloru, tramise alegatoriloru lor?

Minist. Szilágyi responde la intrebarea d'antãiu a interpelatiunei, cã se va informã despre pedecelu, cari au intardiãtu terminarea numitei linie telegrafice. Cu privire la intrebarea a dou'a, oratorele responde, cã deputatii Ungariei n'au fostu pãna acum'a eliberati de la taca'se postale si telegrafice, si cã numai una lege speciale li-pote acordã una asemenea dreptu. Interpelantele nu este multumitu cu respunsulu ministrulu, inse majoritatea camerei lu iã spre sciintia.

Ministrulu presiedinte pune pre biurulu camerei legea sancionata de Majest Sa despre rescumperarea puntii de feru d'intre Bud'a si Pest'a.

Dupa ace'a se cetesce a trei-a ora si primescu definitivu proiectulu de lege despre deschiderea liniei ferate Holdmezövásárhely-Ciab'a. — Se tramitu camerei magnatiloru.

Bela Perczel pune pre biurulu camerei raportulu comisiunei centrale despre proiectulu de lege relativu la organizarea municipielor si a comunelor. Dupa una motivare scurta, raportorulu comisiunei recomanda camerei primirea proiectulu d'in cestiune.

Colomann Tisza, deschidendu desbaterea generale a supr'a acestui proiectu de lege, declara, cã in vorbirea sa se marginescu numai la momintele principali, cari lu constringu a respinge intregu proiectulu de lege.

Unu asemenea momentu, continua oratorele, este perfect'a egalitate a municipielor cetatieneaci cu comitatele, precum si impregiurarea, cã in comitetulu cottensu au locu si voturile virile; de-si aceste nu sunt de natura aristocratica (? Rap.), ele creeza totu-si unu privilegiu plutocraticu, si acestu privilegiu e totu asiã de daunosu ca si aristocratia. Oratorele nu va aprobã neci una-data negatiunea dreptulu de sufragiu, carea se statoresce ca massima prin modulu formãrii comitetulu, propusu in acestu proiectu de lege. Oratorele nu pote primi intruducerea voturilor virile d'in cauza, cã acelea creeza diferentie de clase, cari fure delaturate prin legile d'in 1848. Una asemenea precedere e plina de pericle, si oratorele spera, cã proiectulu d'in cestiune, devenitu chiaru si lege, nu va avé neci una vitalitate. Dupa ace'a, combaterdu despusetiunile proiectulu, relative la bugetu, alegerea oficialiloru si la controla, a caror-a exercitare se incredintieza comitelu supremu, respinge proiectulu d'in discutie, admoniandu camera, sê cumpenesca bine ce'a ce face, innainte de ce ar' decretã de lege despusetiunile coprinse in proiectu.

Georgiu Elek es adopta proiectulu, numai cã dorcesce, ca guvernulu sê presinte camerei, inca innainte de pertratara proiectulu municipalu, unu proiectu de lege despre organizarea fundulu regescu; dreptu-ace'a recomanda camerei primirea proiectulu sêu de conclusu.

Emericu László, schitiandu principiile legelatiunei d'in 1848, basate pre libertate, egalitate si fratietate, spune cã proiectulu municipalu nimicesce tote principiile d'in 1848; anume, prin intruducerea voturilor virile se creeza privilegie, cari vatema principiulu egalitãtii; prin dreptulu nemarginitu de candidare alu comitiloru supremi, se restringe dreptulu liberu de alegere, prin urmare libertatea cetateiiloru. Proiectulu municipalu, continua oratorele, nimicesce tote drepturile si libertãtile municipielor, dandu-le in man'a guvernulu, er' in loculu lor intruduce unu centralismu feroce, ca si care nu existe neci chiaru in Franci'a, ce geme sub jugulu cesarismulu modernu.

Ministrulu internelor, Paulu Rajner, se incerca a combate objectionile vorbitoriloru antecedinti, fu inse intimpinatu d'in partea stangei si a stangei extreme cu risete si desaprobãri.

Siedintia se inchiaia la 2 ore d. m.

Multumita publica.

Fagarsiu, 5. iun. c. v. 1870.

Subscria directiune de la scola normale romana ort. or. „Radu Negru“, avendu in vedere cã una scola, ca sê coresponda numelu sêu, misiunei sale, civilisatorie si luminatorie, ca sê pota prosperã: se cere ne-aperatu, ca ea sê intrunesca tote conditionile, ce natura astoru-feliu de institutiuni le reclama! Un'a d'in principalele conditioni, ce trebe sê aiba fi-care scola, fi-care institutu de crecere, bine organizatu, este infiintarea de asiã numitele bibliotece scolastice, despre cari invetiatura Esareu a disu, cu ore-care ocaziune, cã ele n'aru trebui sê lipsesca d'in nice unu satuti! Scola „Radu Negru“ inca avea lipsa de infiintarea unei asemenea bibliotece. Dar' fiindu-cã acesta scola s'a pusu in fiintia cu mari greutãti, si astu-feliu nepotendu-si cumperã cãrti pentru biblioteca pre banii sêi, subscria directiune scol. facuse pre la inceputulu lunei lui ianuariu 1870 unu apelu in diuaristic'a romana cis- si transcarpatina intitulatu: „Una rogare in interesulu „Romanismulu“, cu scopu sê fondeze scolei sale una biblioteca cãci, fara asemenea bibliotece scol., promoverea intereselor scolare nu pote deveni una realitate pronunziata. Ca bucuria dar' anuciãmu onor. publicu lectoriu, cã acea rogare a produsu unu resultatulu cãtu se pote de splendidu! Nice cã ne amu indoitu de una asemenea resultatulu, fiindu tare convinsi, cã romanii sunt descepti, priveghieza, ca Romanismulu nu numai sê nu se stirpesca ci, ajutandu-se frate pre frate, elu sê se conserve, pastrandu-lu ca pre celu mai scumpu a manetu remasu noe de credire de la protoparintii nostri, cari au moritu cu sabia in mana aperandu-lu! Numai ajutandu frati pre frati, Romanismulu va infiori si infiorindu va formã bulevardulu occidentulu in orientulu Europei! Numai ajutandu-ne unii pre altii, se va poté produce neaperatu: sentiulu centripetalu alu intregi familie latine, unitarie dupa sange si omogeneitate! — Cu cea mai mare satisfactiune dar', subscria directiune scol. este in placutã pusefiune d'a anuncã onor. publicu cetitoriu, cã de la ianuariu 1870 pãna la 26 maiu 1870 s'au tramisu bibliotecei nostre urmatoriele novele, mape, tablouri si alte imagini pretioase cari, estimate, dau suma de preste una mie de lei noi. Aceste daruri frumoase ni s'au tramisu de la urmatori domni, in modulu cum se va vedé mai diosu:

I. In luna ianuariu, d'in Bucuresci: 2 diuarie: „Trompet'a Carpatiloru“ si „Presa“

II. In luna februaru, d'in Bucuresci: 5 cãrti frumoase de la dlu D. Constantinescu, siefu alu independentiei militare; d'in Ploiesci: de la dlu Teodoru Ionu, comerciantu, 3 galbeni in natura.

III. In luna marte, d'in Bucuresci: prin dlu prof. sem. G. Enacanu, de la domnia sa, de la rev. sa

par. archim. T. Scribanu si de la dlu P. Alesandrescu, prof. sem., 10 cărți pretioase. De la dlu G. Sionu unu esemplariu d'in „101 fabule.“ De la dlu Papi Ilarianu unu esemplariu d'in „Vietia, operele si ideele lui Georgiu Sincai.“ D'in Brasiovu: de la dlu G. Baritiu unu esemplariu d'in dictionariulu ungurescu-romanescu. D'in Fagarasiu: de la dlu procuroru de statu, Vasile Alutanu, unu esemplariu d'in: Das oesterreichische Strafgesetz über Verbrechen, von Ignatz Maucher, Wien, 1847. Totu d'in Fagarasiu, de la dlu I. Codru Dragusianulu, vice-capitanulu tieriei Otului, 19 cărți frumoase. D'in Bucuresci: de la dlu administratoru alu „Tromp. Carp.“, Ionu Polescu unu esemplariu d'in tabloulu „Statua lui Traianu.“

IV. In lun'a aprile, d'in Bucuresci: am primitu de la dlu vice-presiedinte alu Societatii pentru invetiatur'a populului rom. si acum directoriu alu ministeriului cultelor, C. Esarcu, 48 de cărți pretioase, intre cari si foia mensuale a societatii, scriere periodica forte interesanta, redactata cu multu talentu. Totu d'in Bucuresci am primitu prin dlu directoriu alu gimnasiunulu „Santulu Sava“: a) de la domnia sa 4 cărți frumoase; b) de la dlu majoru D. Papazoglu 13 cărți si 90 de tablouri, mape si alte imagini pretioase, in valoare de peste 500 de lei noi. — De la on. redactiune a „Trompetei Carpat.“ ni s'au tramisu brosiura de curundu esita a dlui Scarlatau Cretulescu.

V. In lun'a maiu, ni s'a tramisu d'in Bucuresci: „Codicele toaletei civile“, de unu domn, care nu ni-a tramisu numele insemnatu.

Subscribulu inea am datu 4 mape bibliotecei: 1. Imperiulu Austriei; 2. Regatulu Sardiniei; 3. Crime'a; 4. Germania de nordu impreuna cu Schleswig-Holstein.

Pentru tote aceste daruri frumoase tramise bibliotecei nostre, conformu decisiunei d'in conferintia ce a tinutu eforia scolei „Radu Negru“ in maiu, subscriba directiune scol. roga pre toti domni daruitori cis- si transcarpatini se binevoiesca a primi cea mai respectuosa multumita publica.

Directiunea scolei norm. romane ort. or. „Radu Negru“.

Ionu Dim'a Petrascu, m. p.
directoru.

Beiusiu, 23. Ciresieriu 18 0.

In 1412 iuniu, la 10 ore demaneti'a, societatea de lectura a junimei studiose in Beiusiu, in presintia unui publicu numerosu, tienu siedintia sa publica.

Dupa ce corulu instrumentalu a executatu unu mersu cu succesu imbucuratoriu, pasi pre scena conducatoriulu societatii si salutit ospetii prin una vorbire demna de unu conducatoriu. Apoi urmara cele-a-lalte productiuni, precum: corulu vocale, una disertatiune, corulu instrumentale, vr'o cate-va poesie declamate, intrerupte prin canturi, si una satira, cari tote fure ascultate cu placere. Dintre piesele musicali a seceratu deschilinite aplause: Ardelena d'in Zarandu „Haina, si na, si na,“ pre care junele A. Campianu a nimerito atatu de bine si a sciuto propune colegiloru sei. Mai incolo M. Ferliescu a escellatu Maria: „Corona Moldovei,“ er' I. Onea, pecurariulu, ne a incantatu statu prin viersulu seu tremuratoriu, catu si prin costumulu, ce ni presinta intru adeveru pre unu pastoriu d'in muntii Sabiului.

Dintre diseranti, alu caroru nume lu conosciu, Tom'a si Tuducescu merita tota stim'a pentru curagiulu si dexteritatea loru: Tom'a prin predarea forte umerita a satirei sale; er' Tuducescu prin elocintia sa juna, cu carea a pronunciatu: „Disertatiunea despre dantiele populului romanu d'in Crisiana,“ patri'a sa dulce.

Placerea, ce ni-a causato junele Tuducescu prin curagiulu si elocintia sa, ne face se credemu, ca in dinsulu ne vomu bucura totu-de-un'a de unu adeveratu oratoru.

Pre candu A. Tuducescu incepuse a disera, sosira ni mai multi tierani (seu „natti,“ dupa cum li-dicu pre la noi) de prin orasiu, atrasi de farmeculu orchestrului, ce resuna intre productiuni. Tieranii, intrandu in sala de productiuni, ascultara cu cea mai mare atentiune si, intre aplausele cu cari era inoronata vorbirea lui Tuducescu, diceau: „Binecuvanta-i, Domne, gur'a, ca dreptu dfee!“ Asi e; nemicu n'a potutu se causedie tieraniloru romani mai mare bucuria si desfetare decatu atunci, candu au vediatu, ca datenele lor se amintescu si de cei ce sciu carte. Finindu-se tote, conducatoriulu multimi ospetiloru pentru onorea, ce li-au facutu, er' ospetii se departara pana preste cate-va ore, candu era-si voru conveni cu junimea la dantiu. Inse tieranii nepotendu asiste, ca se veda cum dantiedia filii lor, — mersera a casa, ducundu cu sine suveniru si dicundu: „N'asiu fi vrutu se remanu de la asta pentru 100 de argintu!“ Epirandu tempulu de pausare, pre la 9 ore ser'a, junimea, impreuna cu mai multe dame si damicele intrundu-se era si, intru in „sala Otelului cetatienescu“ (pentru ca tempulu nu li-a favoritu se esa la padure, unde era lo-

culu destinatu pentru petrecere), si preste cate-va minute se si incepu dantiulu, care decurse in ordulu celu mai bunu, pana demaneti'a la 4 ore.

Una sera ca acesta, — in mediu-loculu atatoru rose (intre cari, dupa unanimitate judecata a juniloru, regina fu asta-data amabila dsiora: Maria Draganu) si criu teneri, — i-facea pre betrani se privesca in continuu la ei. Betranii nu poteau se dantiadie, ca-ci erau obositi de betranetie, dar' anim'a lor, carea vibra asié de tare, era plina de bucuria.

Astu-feliu se intempla prin Betsiu; astu-feliu ne incanta junimea nostra. Cu ocaziuni de aceste-a junimea nostra manifesta, ca viersulu:

„Aretati, cumca traiesce elementulu seu...“

Vorbiti, scrieti romanesce, pentru Domnedieu!!“
au prinsu radecino adance in animele lor.

Advocatulu Tanasie.

Invitatiune

Conferintia conchiamata prin confratele nostru Iosifu Popu la Clusiu pre 13 iuniu in interesulu constituirii comitetulu cercuale pentru despartimentulu Clusiu alu Asociatiunei transilv. pentru literatur'a romana si cultur'a populului romanu, alogundu comitetulu cercuale provisoriu, la insarcinatu pre acestu-a cu conducerea interimale a afaceriloru despartimentului si conchiamarea primei adunari generale ca constituate. Acestu comitetu, defigundu diu'a tienerei primei adunari generale pre diu'a de st. Petru si Paulu, adeca pre 11 iuliu 29 iun. a. c. d. m. la 3 ore in localitatea societatii de lectura romana d'in locu, — invita prin acesta cu tota stim'a pre toti membrii Asociatiunei, integra inteligentia si fruntasii romani d'in comitatulu Clusiu, se participe la acesta adunare.

Comitetulu cercuale provisoriu alu despartimentulu Clusiu alu Asociatiunei Trans. pentru lit. rom. si cultur'a populului romanu.

Clusiu in 24 iuniu 1870.

George Domzsa, m. p.
presiedinte.

Vasiliu Ranta m. p.
secretariu.

VARIETATI.

*(Noulu procesu de pressa alu „Federatiunei“), intentatu de directorulu causeloru regesei (procurorulu generalu), si pentru care concediunea dietei s'a datu inea in 24 apr., se va pertracta in 18 iuliu a. c., 9 ore a. m.

*(Diuariulu „Oest. Kor.“) i se scrie d'in Rom'a, ca toti episcopii d'in Ungaria s'au contiesu, ca, indata dupa proclamarea infallibilitatii, se paresesca Rom'a si se se reintore in patri'a lor. Acesta procedere a clerului d'in Ungaria inca este unu protestu destulu de eclatantu contra infallibilitatii papei.

*(Scriosorile) ce primiramu d'in Macedonia ni areta, ca desceptarea nationale merge cu pasi rapedi. Scolele sunt d'in ce in ce mai frecventate. „Infor. bucur.“

*(Mortea causata prin una musca.) In 19. iuniu s'a immortalatu in Carlstadt una femea a unui negutiatoriu. Se dice, ca tener'a feraca a devenitu victima unei inveninari originale, si anume: aflandu-se in apropierea spitalului cetatienescu, una musca o impunse in buza d'in giosu, si in urm'a acestei rane mori preste cate-va zile.

*(„Infor. bucur.“) spunu, ca preste pucine zile se va deschide linia ferata Bucuresci-Buzeu.

*(Ioanu Lobontiu), fostulu arci-diaconu alu Pereciului si parocu alu Giurteleculu de Simleu, dupa unu morbu lungu de plamani, in etate de 55 ani, in alu 30-lea anu alu preutiei, alu 29-lea alu protopiei si in alu 8-lea anu alu veduvei sale, repausa in 19 iuniu a. c. spre doliulu consangeniiloru, amiciloru si cunoscutiloru sei, lansandu in man'a sortii 8 orfani, d'intre cari 2 fete sunt maritate, unu fiu absolve acum teologia in Gherla, si de la acestu-a astepta mangaiare ceia-l-alti 5 mai mici. Immortentarea s'a serbata in 23 iun. — Fia-tierin'a usiora si memoria neuitata!

*(Georgiu de Crainicu), ces. reg. supremu silvanariu in pensiune, repausa in 17. iun. a. c., in etate de 74 ani, in Clusiu, lasandu in urm'a sa unu singuru fiu. Fia-tierin'a usiora!

*(Statistica trupelor d'in Ungaria si Transilvania.) In Ungaria sunt 17 regimente de infanteria cu 51 batalione, 2 batalione de venatori, 18 regimente de cavaleria cu 108 scadrone, 2 regimente de artileria cu 30 baterie, 2 artilerie de fortaretia cu 6 companie, unu batalionu de geniu, unu batalionu de pioneri, 6 despartieminte sanitarie si comand'a a nou'a de carausa. In Transilvania sunt 4 regimente de infanteria cu 12 batalione, 2 batalione de venatori, 2 regimente de cavaleria cu 12 scadrone, unu regimentu de artileria cu 6 baterie si una compania artileria de fortaretia.

*(Graeca fides, nulla fides.) In 25

iuniu se respandi la burs'a d'in Parisu faim'a ca Domnitorulu Romaniloru ar' fi fostu asasinatu. Unu diariu grecescu d'in Constantinopole publica una asemenea depesia carea, dupa investigatiune, se dede de minciuna.

*(Insciantiare.) Acei Domni cari au se reclame pentru „Noptile Carpatine“ si pentru „Amoru si Patria“, precum si acei cari dorescu a-si procura pumitele opuri, se voru adresa catra autorulu, care va petrece in patria pana la finea lui iuliu a. c. Acei dni cari primira poesiele „Amoru si Patria“, si n'au tramisu inca banii, sunt rogati se nu intardie cu spedareloru. Epistolele se voru adresa subscribului per Mediasch la Basna (Transilvania). J. C. Dragescu.

*(„Archivu“) pentru filologia si istoria de Dlu Tim. Cipariu, Nr. XXXV. de la 25 maiu, cuprinde urmatoriele materie importante: Gramatistii si ortografistii romani: Ienache Vacarescu si Fr. Ios. Schulzer; — Nicolau A. episcopulu Strigoniului (Nicolau Olac'us); — consemnare de carti, documente de carti istorice rare; — documente pentru biografi'a lui S. Klein; — vechia metropolita de N. Popea, recensiune critica; — corespondentie si, intre notiitiile diverse, una anuniere a Dlu A. P. Ilarianu, ca in bibliotec'a universitatii d'in Bucuresci s'au aflatu operele marelui filologu romanu si consiliariu in Leopole, I. Budai alias Daleanu, in 14 volume inedite, parte filologice parte istorice, despre cari se va vorbi in Nr. XXXVI, care va aparé in 5 iuliu st. v.; — in fine, insciantiare de prenumeratiune la „Archivu“, etc., pre anulu intregu 3 fl. in laintru, si 1 galbenu imp. seu 11 lei noi si 50 bani romani inafara de monarcia.

*(Tevfik Mehemed), fiulu vice-regelui d'in Egiptu, sosi in 22 iuniu, in Pest'a unde, in numele cetatii, fu salutat de primariulu orasiului, Gamporl. Dupa media-di cerceta momentulu lui Gul Baba si alte anticitati. In suit'a clironomului erau: admiralulu Murat, vice-adm. Abdelkader, secretariulu Rakel, magistrulu de staulu Ibrahim, mediculu Salim, trei camerari, duoi carieri si trei servitori.

*(Pertratatarea procesulu de pressa) contra deputatului si redactorelui diuar. „Zastava“, dr. Svetozeru Miletica, s'a amenatu pana in 20. iuliu.

*(„Telegraf. Rom.“ ne roga ca se luamu notitia despre demintirea sa relativa la rectificarea mai noua a corespondintelu nostru d'in Sabiu in cestiunea serbarei dilei de 315 maiu, — obiectu de certa nemeritata. In acesta cestiune nu vomu mai primi de la nimene decatu dovedi afara de tota indoiele, ca se scimu una data ce e falsu si ce e adeveru; ca-ci noi credemu, ca corespondintele nostru nu voiesce se faca nimenui sila intru serbarea dilei de 315 maiu. De asta-data inse suntemu detori a pune sub ocii cetitoriloru nostri urmatori'a demintire a „Telegr. Rom.“: Corespondintele, „Gazetei“ si „Federatiunei“ in cestiunea cu Reuniunea sodaliloru romani e asié de nesocotitu incatu voiesce cu pretiulu batu-jocurei unui individu si unei corporatiuni totodata a-si sustiené neadeverulu seu. Obiectulu nu este de natura de acea, incatu se lu intindemu pana in finitu; inse se scia cetitorii „Gazetei“ si „Federatiunei“, ca cor. a vrutu se brileze cu ce-va. Acesta potea se o faca pentru ca diu'a d'in 315 maiu i da materia destula. Elu inse nu are, pre semne, dexteritate la asié ce-va si de acea vrea cu ori-ce pretiu se sustiena — ca de la Reuniune a pornitu. Dara, dinsulu si inca cei trei insi pre cari intemplantare i va fi adunatu acolo. Presiedintele Munteanu, pre carele lu pretinde cor. in fruntea junime, dupa spus'a dinsului, era la cafeneta „Ianda“, candu cei trei seu patru, cari se vede ca represintau junimea, mergeau, se vede, ca la baserica. Acesta e starea pre scurtu descria.“ — Fostu-a adunata junimea romana de la institutele d'in Sabiu, cu ocaziunea aniversarei de 315 maiu, in localitatea Reuniunei sodaliloru romani seu ba? Acesta este intrebarea, carea se pote forte bine lamuri prin subscrierea propria a totororu celoru adunati in numita localitate. Se va vede apoi, daca au fostu adunati d'in intemplantare numai trei seu patru, seu tota junimea, seu nece unulu. Se iubimu adeverulu si esactitatea in tote lucrurile nostre, ca ci altmintrea se nascu neplaceri mari chiaru si d'in cause mice. Nece localitatea Reuniunei sodaliloru romani d'in Sabiu n'a fostu profanata prin adunarea junime, nece junimea n'a fostu redusa numai la acea localitate. Se scimu dara una data prin subscrieri de pline si d'in una parte, si d'in alta, ca fostu-a ore basata dechiaratiunea comitetulu Reuniunei, seu corespondintia ce ni s'a tramisu noe. Noi damu importantia acestei cause, pentru ca dorimu se fimu cu totii esacti si conscientiosi. Urimu si vomu uri totu-de-un'a intortocaturele, ca-ci ele producu ametiela, si apoi noi dorima a vede tote lucrurile in chietate. (Red. „Fed.“)

*(Gramatica limbii romane) — partea I. analitica — de Timoteu Cipariu, canonicu metropolitanu, etc., Bucuresci, MDCCCLXX, cu spelele Societatii academice romane, dedicata memoriei repausatulu Eugeniu Zappa, d'in alu carui fondu destinatu pentru cultur'a limbii romane s'a premiatu si tiparitu acestu opu pretiosu. Pretiulu in Austria: 1 fl.

